

Edebiyatta Kurgusal Gerçeklik

Fictional Reality

Aytaç ÖREN*

ÖZ: Kurgu, gerçek malzemelerden farklı bir gerçeklik içinde bir yapı oluşturularak yapılan temsili bir gerçekliktir. Kurgu, mekân, zaman, karakter, hikâye gibi bütün kurgu öğeleri ile beraber kurgusal olan bir yapıdır. Gerçeklik bu yapıda dille bir kırılmaya uğrar, farklı bir dünyaya taşınır ve yapısal değişikliğe maruz kalır. Farklı bir boyutta bir gerçekliğe dönüşür. Edebi eserler hepsi bu şekilde yapılan birer kurgudur ve kurgusal gerçekliği sunarlar. Bütün kurgular kurgusal olmalarına rağmen, kurgularda gerçekliğin nasıl kurgusallığı gerçek hayatta da hayatın kurgularla anlaşıldığına işaretir. Dolayısıyla kurgusal gerçekliğin kurguyu aşan bir yönü de vardır ve gerçekliğin anlaşılmasının bir araçtır.

Anahtar sözcükler: Kurgu, kurgusal, gerçeklik, gerçek, yapı.

ABSTRACT: A fiction is a representative reality made by creating a structure in a different reality from real materials. Fiction is a fictional structure with all fiction elements like space, time, character and story. Within it, reality undergoes a break with language; it is carried to a different world and is exposed to structural changes. It is turned into a reality with a different dimension. Literary works are all fictions made in this way and offer a fictional reality. Although all fictions are fictional, how reality is fictionalized in fictions is a sign of the fact that life is understood with fictions in the real life. Thus, the fictional reality has an aspect which exceeds the fiction and is a means of understanding reality.

Keywords: Fiction, fictional, reality, real, structure.

1. GİRİŞ

1.1. Kurgu Kavramı

David Mikics kurgu (fiction) kavramının, Latince ‘kalıba dökmek’ (to mould) veya ‘bir tasarımı şekillendirmek’ (to shape to a design) ama aynı zamanda ‘sahtesini yapmak, aldatmak, uydurmak’ (to fake) anlamına gelen ‘fingere’ kelimesinden türediğini ve Raymond Williams, ondördüncü yüzyılın sonuna kadar kurgunun anlamlarından birinin ‘hayal ürünü bir eser’ olduğunu belirttiğini söyler (Mikics, 2007: 120). Yani kurgu, gerçeklikle ilgili bilinenden hareketle göreceli olarak kurulan, oluşturulan, durumu kurgulayan bir ‘yapma, yapıntı veya yalan’ gibidir. Chris Baldics ise sanat ve edebiyatta çoğu tiyatro oyunları ve şiirlerin kurgusal olmasına rağmen kurgu kavramının daha çok düzyazı şeklindeki roman, kısa hikâye, novella, romans, fabl ve bu tarz anlatılar için kullanılan bir terim olduğunu ve bu terimle uydurulmuş/gerçek olmayan (invented) hikâyeler kastedildiğini belirtir (Baldick, 2001: 96).

Dolayısıyla kurgu, yaşamak dediğimiz şekilsiz bütünün parçalı ve değişken şekillenişinin adıdır. İnsan bu biçimsiz dışını ancak kurgulayarak anlar. Roman da bir kurgu türüdür ve bilindiği ve sınırları çizilebildiği kadarı ile kendi tür özellikleriyle yapılan bir kurgudur. Buradan hareketle Peter Childs ve Røger Powder ‘kurgu’ teriminin, birçok farklı zihinsel aktivite ve kültürel kuruluş türlerini altında tutan bir şemsiyesi ve dolayısıyla da seviyeli bir göreceliğin, anti-pozitivist ve anti-ampirik ikaz odağı olduğunun aşikârlığına dikkat çeker (Childs ve Fowler, 2006: 89). Dışarıda ‘gerçeklik’ denilen bir meçhul vardır ve bu gerçeklik ancak kurgularla insan dünyasına girebilmektedir. Kurgulanan bir şeyin sahteliği,

*Okt. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Rize-Türkiye, aytaac.oren@erdogan.edu.tr

yapma oluşu, kurgunun yapısı gereği doğasında mevcut bulunduğundan, kurguların doğrulanma ihtiyacının olmaması da onun bazen inanılması zor bir yönüdür.

2. EDEBİYATTA KURGUDA GERÇEKLIK

Edebi anlamda kurgu dünyası, kurgusal bir gerçekliği temsil eder. Gerçeklik dediğimiz şey değişikliğe uğrayarak edebi eserin içine girmiş ve hayatın gerçekliği ile sanatın gerçekliği çakışmıştır. Gerçeklik, dil yoluyla kâğıt üzerinde yazılarak ve okunarak birçok farklı gerçeklikler bir araya getirilerek yeniden üretilir. Kurguda üretilmiş bir gerçeklik vardır. Aslımı isterseniz bütün kurgular bir kurmaca, bütün sanat bir aldatmacadır ve bütün büyük yazarların dünyaları kendi mantığı, kendi kuralları, kendi rastlantıları ile bir düş dünyasıdır (Nobokov, 1988: 32). Kurmaca metinler, bizim bildiğimiz, duyduğumuz, gördüğümüz insanların, mekânların, olayların, duyguların, zamanların benzerlerini sunarlar bize, ancak dış dünya gerçekliği ile kurmaca dünya içinde verilmeye çalışılan gerçeklik, temelde birbirlerinden bir hayli uzak iki kutbu temsil ederler (Çıkla, 2002: 115). Roman dünyası ile gerçek dünya arasındaki bağlantı ya taklide (representation) ya da temsile (illustration) dayalı gerçekleşir ve bazı romanlarda karakterlerin gerçek insanlara, olayların gerçek hayattaki olaylara benzeyişleri herhangi bir bakımdan anlamlı değildir; bunlar sadece roman dünyasındaki olaylara okuyucunun dikkatini çekmek için vardır (Scholes & Kellogg, 1988: 341). Yani kurgu bir 'mimesis'tir.

Edebi kurgular sadece dilsel birer gerçeklikler ve kendine has kavramları ile içinde yaşadığımız dünyaya bir alternatif olarak gönderge statülü hayali bir dünyayı dil yoluyla kurarlar (Waugh, 1984: 100). Kurgular, gerçekliği dil yoluyla değişikliğe uğratarak bir yanılma şeklinde aktarırlar. Yani gerçekliği farklı bir ortama çeker ve farklı kuralları olan bir yerde biçimlendirirler. Doğasından kopan gerçeklik hiçbir suretle orijinal olmayacak, yeni ortamına kök salamayacak, çatışmalı bir varlık kazanacak, dolayısıyla bir kurgu olduğu özüne işleyecek ve kurgu üstü bir nitelik taşıyacaktır. Bütün üst-kurgusal metinler gerçeklik ile kurgu arasındaki yok edilemez çatışmanın varlığını sorgular ve günlük dünyanın veya birbirlerinin gerçekliği ile yarışan alternatif dünyaların özbilinçsel yapılandırılmasıyla bu sorgulamalarının izini sürer (Waugh, 1984: 111).

Bu durumda gerçeklik ortam değiştirmiş, doğası bozulmuş ve dille yeniden montelenmiş ve haliyle bu yeni varoluştan uyumsuzluk ortaya çıkmıştır. Kurguya alınan gerçeklikle kurgusal gerçekliğin yan yana getirilişi, ikisinin birleştirilmesi, bir arada tutulmaya çalışılması kurguda kendini gösterir. Bu yerler, gerçeklikle kurmaca arasındaki sınırların görüldüğü yerler olur. Bazen yazar araya girecek, yaptığı kurguyla ilgili yorumlar yapacak, bazen yazar anlatıcı kurgu içi geniş rolünü sergileyecek, bazen okur hedef alınacak, bazen konular gerçek ve kurgu malzemeleriyle beraber dokunulacak ve bazen de kurgunun bir dilden oluştuğu, sınırının dille çizildiği hissettirilecektir. Kurgu okuru ise fiziksel olarak kurgu sınırının hemen bitişiğindedir ama ayrı bir dünyadadır. Buna karşın kurgu da gerçek dünyanın fiziksel olarak bitişiğindedir ama o da başka bir dünyadadır. Kurgu gibi kurgu bütünü oluşturan her kurgu parçası da kurgusaldır. Gerçekliğe bir benzeyiş ama bir gerçek olamayış vardır. Örneğin edebi mekân, nesnelerin ve karakterlerin yerleştirildiği, karakterlerin içinde yaşadığı ve hareket ettiği ortamlardır (Jahn, 2012: 107). Ama insan, zaman gibi mekânı da edebiyat eserine olduğu gibi aktarmaz, aktaramaz, bunu bir şekilde kendince yapılandırır (Tekin, 2004: 113). Çünkü kurmaca esas itibarı ile bir terkiptir ve diğer birçok eleman gibi mekân da bu terkihi meydana getiren önemli bir unsurdur (Tekin, 2004: 129). Yani kurguda mekân, kurmacadır, var olmayanların yerleştirildiği var olmayan –gerçekte varsa da var olduğu gibi olmayan– bir yerdir, ama var olan bir kitabın içindedir.

Kurgusal zaman da bir gerçeklik yanılmasıdır. Kurgu, ister sözle ister yazıyla sunulsun inşa edilmiş bir yapıdır ve destandan romana kadar uzanan bu inşa edilmiş yapıların zaman geçeceğinden soyutlanarak 'inşa' edilmesi mümkün değildir çünkü bu yapılar zamanla asıl

değerini bulur ve belirli bir zaman içinde anlaşılır (Tekin, 2004: 110). Dolayısıyla bir anlatı zamansız olamaz. Anlatı içindeki hikâye/ler belirli veya belirsiz bir zaman içinde geçer. Ama kurgu dünyası dille oluşturulmuş yapma bir dünyadır ve gerçek dünyanın yazıdaki yanılmasıdır. Kurguyu oluşturan her parça gibi zaman da kurguda bir gerçeğimsidir ve bundan dolayı suni bir dokusu vardır.

Kurgusal zaman, bir kitabın açılmasıyla başlayan ve kapatılması ile biten bir zamandır. Gerçek zaman sürekli ilerlerken o sabittir. Kitap açılmadıkça başlamaz; açılınca da ancak okudukça ilerler. Olayların anlatılma zamanları bir kurguda değişmediği için istenirse sayfalar geriye çevrilerek kurguda geçen herhangi bir zamana dönülebilir. Yazarın yaşadığı, hissettiği, gözlemlediği veya düşündüğü bir şey sonradan yazıya taşınır, yazıda ise bir zaman içinde bunlar anlatılır, okur anlatılanları daha da sonra okur ve okurun okuma zamanları sürekli değişir. Burada yaşanan veya hissedilen bir zaman, yazılan bir zaman, hikâyede geçen bir zaman ve okuma zamanı gibi birçok zaman vardır ve hepsi kurguda beraberdır. Aynı anda birçok zaman yaratılır. Söylem zamanı metnin tamamı okunurken harcanan, metindeki kelime, satır veya sayfa sayılarıyla ölçülebilen zamandır ama öykü zamanı metindeki bütün eylemin işgal ettiği kurgusal zamandır (Jahn, 2012: 100).

Bir kurguyu oluşturan temel unsurlardan biri de karakterdir. ‘Karakter’ kelimesi Almancada ‘figür’ ve Latince ‘figura’ (şekil veya biçim) kavramının kökeni ‘fingere’den (yanılmak, uydurmak) gelmesine karşılık İngilizceye Yunanca ‘kharacter’ (işaret) ve ‘kharaksein’ (kazımak, şekillendirmek) kelimelerinden gelmiştir ve anlamı hem kurmacayı hem de yazarın bir şeyi şekillendirmeyi içerir (Tepebaşı, 2012: 45). Kurgu yapısında yer alan diğer bütün öğeler gibi karakterler de ‘yapma’dır. Bütün kurgu öğeleri, bu karakterler için vardır ve karakterin etrafında döner. Kurmaca dünya onunla bir anlam ve işlev kazanır. Kurguda geçen olayları yapan, onları gerçekleştiren, olduran karakterdir. O yüzden roman yazarı oluşturacağı kurgusunda karakterleri belirler, nasıl kullanacağını planlar ve onları bir kurgu dünyasında canlandırır. Dolayısıyla karakterlerin kurgusalıklarına dair metin içi veriler de elde etmek mümkündür.

Kurguda anlatılanlar da kurgusal bir gerçekliktir. Gerçek hayatta yaşadığımız olaylar düz bir zaman çizgisi izler ama bir kurguda olaylar hayattaki sıra takip edilerek anlatılmaz. Kurguda olaylar, kendine özgü bir biçimde düzenlenir: bazen özetlenir, bazen olduğu gibi verilir, bezin sıraları değiştirilir ve tüm bu kurgu hammaddeleri olay örgüsüne dönüşürken sanatın gereklerine göre hayatta rastlayamayacağımız bir yapaylıkla düzenlenir (Moran, 2010: 183). Kurgunun mekân, zaman, karakter gibi olaylar da kurgusal bir biçime sokulur. Böylelikle parçalar arası bir bütün oluşturulur. Dolayısıyla parçaların/yapay parçaların bir araya getirilmesi/yapay bütünleme, aslında kurgunun iskeletini, bağlantı yerlerini ve nasıl bir bütünlük kurduğunu belli eder. Kurgu, kendi içindeki kurgu yapısını oluşturan yapıları açık veya gizli gösterir. Çünkü kurgu gerçekliğe karşı doğal bir ‘bağdaşmazlık’ refleksi gösterir.

Kurgu, her parçası ve bütünü ile farklı bir gerçekliktir, bir yapıdır. Bu inorganik durum kurguya her anlamda ve her şekilde siner. Gerçeklik kurgusallaşır ve kurgusal bir gerçekliğe dönüşür. Bu, fiktif bir dünyanın kabulleriyle oluşan bir gerçekliktir. Müdahale ve yönlendirmeye açıktır. Yazar, bu dünyanın tanrısı gibidir. Aynı anda çok yerde olabileceği yazarın bir ayrıcalığıdır. Çünkü kurgu yazarının dünyalar arası, gerçeklikten kurguya ve kurgudan gerçekliğe geçişler yapabilme özelliği vardır. Ama okurun bu gerçekliği nasıl algılayacağına müdahale edemez. Kurgusal gerçeklik okurla beraber farklı boyutlar kazanır.

Her yazınsal metnin temel anlatım örgüsünü o metnin içinde yoğrulduğu ortamın gerçek ya da düşünsel olguları belirler ve burada önemli olan bu örgü ile gerçek yaşam bağlamının birçok yönü arasındaki karşılıklı etkileşim ve ilişkidir çünkü böylelikle metnin temel örgüsü, kimi yerde yaşam bağlamının değişik yönlerine kimi yerde yaşamın toplumsal, tarihsel, kültürel akışına ve metnin gizli anlam güçlüklerine ışık tutabilir (Göktürk, 2010: 53). Yazar, içinde yaşadığı dünyayı, kendi yaşamını edebiyatçı kimliği ve birikimi ile birleştirir ve

kurgu dünyasına yansıtır. Yazar aslında kendini ve dünyasını kurgulayarak yorumlamış ve gerçekliğin de birer kurgu olabileceği olasılığını göstermiştir. Gerçekten de kurgular yaratmak suretiyle gerçekliğin baskılarını bertaraf ederiz ve kurgular bizim gerçekliği biçim üzerinden daha iyi anlayabileceğimiz düşüncesini sağlar (Jusdanis, 2012: 57). Edebiyat bizi sahici bir yere elbette götürmez ama hayatla olan gerginliğimizi ortaya serer ve dünyayı bilmenin ve anlamının yolunun kurgulama gerçekliğinde yattığını bize hatırlatır. Yapılı/yapıntılı olanla gerçeklik arasında sürekli bir gerilim vardır ve kurgu/roman bu gerilimi bize açıkça gösterir. Sanat vasıtasıyla yaşadığımız gerçekliğin özünde olup biteni görür, yaşadığımızı daha derinden anlamlandırabilir ve gelip geçici olanın uğultusundan kurtulabiliriz (Cengiz, 2012: 54).

Gerçek hayatta da bize bilgiler yazı/dil yoluyla ulaşır, daha doğrusu yazı ile kurgulanıp verilir. Sözle dünya arasında hiçbir ilişkinin bulunmadığını bizim onu göstergelerle yeniden yarattığımızı ve kendimize göre yorumladığımızı, dilin keyfi ve gelişigüzel seçilmiş sembollerden oluştuğunu unuturuz (Antakyalıoğlu, 2013: 54). Kurgu dünyalar arasında geçiş yapabilen bir yapı olduğundan bize bunu hatırlatır. Bundan dolayı gerçekliği hem kurgusal ve hem de kurgusal olmayan anlamda şüpheye düşürür.

Kurgunun gerçeklikle sınırlarının bazen belirli bazen belirsiz olması onun yapısından kaynaklanır. Kurgu, gerçeklerden beslenir ama farklı bir dünyada var olur. Kurgunun bu ikili yapısı üst/kurguyu, kurgunun üstü ile ilişkili oluşunu doğurur. Çünkü varın içinde değildir ama yok da değildir, gerçeğimsidir. Gerçeklikle bağlantısı vardır ancak gerçek değildir. Yazar, kurguyla ilişkimizi veya gerçeklikle ilişkimizi bu bağlamda şüpheye düşürür ve gerçekliğin ne olduğu bulanıklaşır. Çünkü kurgunun her zaman bir diğer tarafı vardır: üstkurgu yani kurgunun üstü. Kurgu 'dış dünya'nın roman dünyasına girmesine sağlayarak kurgu ile gerçeklik arasındaki ayırımı bozar ve böyle olunca üst-kurgu, kurgunun diğer tarafının da var olduğunu, yani kurgusal dünyanın da gerçek dünyaya izinsiz girdiğini daha ustaca ortaya çıkarır (Nicol, 2009: 39). Gerçeklik kurguya sokulurken kurgu da gerçekliğe geçmektedir. İşte bu yüzden kurgusal sınırlar bulanıktır.

Kurgusal gerçeklik dilsel bir gerçekliktir. Başlangıçta kullandığımız/okuduğumuz sözcükleri yeniden açıklayamayız çünkü zaman geçmiştir, biz değişmişizdir, artık başlangıçtaki anlam yoktur. Sayfa üzerindeki sözcüklerin değişmeden kalması anlamların da değişmeden kalması demek değildir. Metin okuyucu ile oynarken okuyucu da metinle oynar. Karşılıklı şifreler, çözümler ve yeni şifreler ve çözümler vardır. Metni heyecanlı kılan ertelenen anlamlardır. Bütün anlam bir anda ele geçmez. Derrida'nın belirttiği gibi, gösterenle gösterilen arasında birebir bir ilişki olmadığı, gösterilenin bir parçası her zaman bir başka yerde olduğu, anlamın apaçık olmadığı, anlamın ertelendiği ve dolayısıyla bir metinde anlamın inşa edilemeyeceği açık bir gerçektir (Uçan, 2008: 477-478). Metinde anlamlar her adımda bir sonrakine kayar. Dolayısıyla edebiyat metinleri belirsizdir (Lodge, 1993: 274). Yazar, kasıtlı olarak kurgu yoluyla bizim dünyamızla bir bağ kurar ve okur olarak okuma nedenimizi ve metinle ilişkimizi bize sorgulatır: yaşadığımız gerçeklik kurgusal olabilir mi?

Bir yapıntı oldukları ne kadar roman başında belirtilse ve kurgu içinde kurgusal olduklarını ortaya dökse de kurgunun gerçek dünya üzerine bir etkisi, sınır ihlaline bir eğilimi vardır. Ünlü İngiliz roman ve hikâye kahramanı Şerlok Holmes'un yaşadığı varsayılan 221 Baker Caddesi, Londra adresine her gün yüzlerce mektubun gönderilmiş olduğu düşünülürse düş ürünü olsun olmasın edebi eserlerin ne derece etkili olduğu anlaşılır ve bundan ötürü gerçek insanlardan, gerçek ülkelerden bahseden romanlardan ve roman kahramanlarından kişilerin etkilendikleri inkâr edilemez (Küçükboyacı, 1994: 217). Yazar bu etkiyi hayal gücüyle yaratır. Ortaya gerçek görünümlü bir kurgu veya kurgu görünümlü bir gerçeklik çıkarır. Ama sözle kurgu arasında hiçbir ilişkinin bulunmadığını, bizim onu göstergelerle yeniden yarattığımızı ve kendimize göre yorumladığımızı, dilin keyfi ve gelişigüzel seçilmiş sembollerden oluştuğunu, gerçekliğin kurgulanarak belleğimize girdiğini, tüm kültürü bu kurgunun üzerine kurduğumuzu unuturuz ve unutarak yolumuzu anlamlandırmaya, doğrular bulmaya devam ederiz (Antakyalıoğlu, 2013: 47). Yazar, kurgularını gerçekliğe bir yanaştırıp

uzaklaştırarak bize aslında gerçek hayatın da bir kurgudan ibaret olduğunu hatırlatır. Dünyaların farklılığı ile aynılığı arasında zihinlerimizde bir tereddüt oluşur.

Kurgu yazarı, bazen yazar anlatıcı olarak kurgu arasına girerek veya okura varlığını hissettirerek kurgu ile gerçek dünyanın sınırlarını yer yer çizer. Okur ile kurgu arasına sınır koyar ve dünyaların farklılığını hatırlatır. Aynı zamanda bir yazar olarak kendi varlığını da böylesi doğrudan ifadelerle kurgu içinde belli ederek okunanın bir kurgu olduğu ve bu kurgunun bir yazarı olduğu ve gerçekliklerin de ancak kurgu yoluyla yapılabildiği imasını iletir. Metnin yazıldığına ilişkin bir gönderme metnin gerisinde gerçek bir yazarın varlığına dikkat çeker ve kurgusal gerçekliğin görünümünü bozar (Lodge, 1993: 24). Ama kurgusalılığı böylesi açıkça vurgulanması hem roman yazarı ve okurun anlatının temel yapılarını, onların işleyişlerini daha iyi anlamasına neden olur hem de yaşanan dünyanın bir insan kurgusu, bir insan yaratısı olduğuna işaret eder. Bu yolla yazar, kurgunun da gerçeklik üzerine bir söz hakkı olduğunu ve sınırlarını aşabileceğini bizlere bildirir. Yazar kurgusunu oluştururken aslında okura ve gerçek dünyaya bir 'ses' göndermektedir. Romanla gerçeklik arasındaki ilişki 'hayal'dir, romanın yaşama benzemesi asla söz konusu olamaz çünkü roman bir yaratı, insan zihninin malzemesi dil olan bir üründür ve bundan dolayı roman dilin belli kalıplar içinde kullanılışı, diğer edebi türler gibi yazılı bir metindir ve gerçeklikle ilişkisi herhangi bir metnin olduğu kadardır (Menteşe, 1996: 100). Çünkü kurgu çoklu dünyalar yaratır ve bu dünyalar metnin anlattığından daha büyük dünyalardır (Nicol, 2009: 171). Yani gerçekliği kırar ve sahte bir gerçeklik algısı yaratır.

3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kısaca söylemek gerekirse kurgunun kendisini oluşturan bütün yapıları, kurgu lehine işlerken, ona bir bütünlük ve anlamlılık katarken aynı zamanda kurgunun aleyhine bir işlevi olduğu anlaşılmaktadır. Bu yapılar, kurgu kurulurken onun bir yapma olduğunu da yansıtır. Yazarın kurgusunu kurma stratejisi, yöntemi, tekniği ve yaklaşımı aynı zamanda kurgu içinde takip edilir, görülür veya sezilir izler bırakır ve bu izler kurguyu üst-kurguya taşır. Kurgu dilsel bir gerçekliktir ve bu gerçeği kurguyu okurken nasıl gözümüz harflere takılıp onun kurgusal oluşunu hatırlamamız gibi kurgunun tüm öğeleriyle bir kurma oluşturduğu da kurgu içinde görülüp anlaşılabilir ve bu gerçeklikle bir kez daha yüz yüze kalınır. Böylelikle kurgunun ontolojik temelleri sorgulanır ve sarsıntıya uğratılır. Kurgu hem gerçekliğe yakındır hem de gerçeklikten çok uzaktır. Kurgunun sınırları bazen belli, bazen muğlaktır. Çünkü kurgusal gerçekliğin sınırlarının nerede başladığı ve bittiği belirsizdir. Bu sınırlar hem kurgu içindedir hem de kurgu dışına uzanır. Hem yazar hem de okur için dünyalar arası sık geçişler olduğu için gerçeklik sabitlenemez.

Aslında kurgu, kurgusal gerçekliğin ötesindeki kabullere bir meydan okumadır. Bizim bildiğimiz ve kabul ettiğimiz gerçekliğin de kurgusal olabileceğine dair bir göndermedir. Dolayısıyla gerçekliğin sorgulanmasıdır. Çünkü yazar birçok şeyle beraber edebiyattan metin, teori, eleştiri gibi malzemelerle kurgu hikâyesini oluştururken aslında gerçek hayatta insanın kurgulama yaparak ve kurgulardan bir şeyler alarak kendi gerçekliğini- ki bu gerçeklik de kurgusaldır- oluşturduğu imasını verir. Kurgunun nerede başlayıp bittiği şüphesi aslında gerçekliğin nerede başlayıp nerede bittiği şüphesidir. Kurgu yazarı bu şüpheyi ayrıcalıklı kimliği ile oluşturur. Çünkü o, gerçek dünya ile kurgu dünyasının gerçekliğini kurguda birleştirebilen bir kişidir. Dolayısıyla okura da bu boz(dur)ulmuş, yapısı değiş(tiril)miş, doğası farklılaş(tırıl)mış gerçekliği verir. Bu gerçeklik hem gerçekmiş hem de değilmiş gibi görünür. Çünkü kurgu bir 'sahte-gerçek' veya bir 'gerçek-sahte'dir. Dolayısıyla edebiyatta gerçeklik gerçekliğin bir yansımasıdır, gerçeklikten izler taşır ama bunu kendi gerçekliği ile yoğurur ve ortaya kurgusal, kurgu dünyasının kabullerine bulanmış bir gerçeklik çıkar.

KAYNAKLAR

- Antakyalıoğlu, Zekiye (2013). Roman Kuramına Giriş. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baldick, Chris (2001). The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms (2. bs.), New York: Oxford University Press.
- Cengiz, Metin (2012). Platon ve Aristoteles'te Şiir Düşüncesi. İstanbul: Şiirden Yayınevi.
- Childs, P., ve Fowler, R. (2006), The Routledge Dictionary of Literary Terms (3. bs.). New York: Routledge.
- Çıkla, Selçuk (Mayıs 2002) "Romanda Kurmaca ve Gerçeklik", Hece Dergisi, 65-66-67, 111-129.
- Göktürk, Akşit (2010). Okuma Uğraşı (5. bs.). İstanbul: YKY.
- Jahn, Manfred (2012). Anlatıbilim: Anlatı Teorisi El Kitabı (2005). (Çev. Bahar Dervişcemaloğlu). İstanbul: Dergah Yayınları.
- Jusdanis, Gregory (2012). Kurgu Hedef Tahtasında (2010). (Çev. Çiçek Öztekin). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Küçükboyacı, M. Reşit (1994). "Çağdaş İngiliz Edebiyatında Türk İmajı", Ege İngiliz ve Amerikan İncelemeleri Dergisi, 10, 200-220.
- Lodge, David (1993). A David Lodge Trilogy. London: Penguin Books.
- Lodge, David (1993). Art of Fiction. New York: Viking Penguin.
- Menteşe, Oya-Batum (1996). "Romanda Kurumlaşmış Biçimin Yıkılışı ve Yenilikçi 'Avant-Garde' Görüş", Bir Düşün Yolculuğu: Edebiyat-Sanat-Eleştiri Yazıları. Ankara: Bilkamat Yayınları, 97-101.
- Mikics, David (2007). A New Handbook of Literary Terms. New Haven: Yale University Press.
- Moran, Berna (2010). Edebiyat Kuramları ve Eleştiri (20. bs.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Nicol, Bran (2009). The Cambridge Introduction to Postmodern Fiction. New York: Cambridge University Press.
- Nobokov, Vladimir (1988). Edebiyat Dersleri (1980). (Çev. F. Özgüven, N. Akbulut). İstanbul: Ada Yayınları.
- Scholes, R., Kellogg, R. (1988). "Hayat ve Sanat", (Ed. Philip Stevick), Roman Teorisi, (Çev. S. Kantarcıoğlu), (ss. 340-347), Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Tekin, Mehmet (2004). Roman Sanatı 1 (4. bs.). İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Tepebaşılı, Fatih (2012). Roman İncelemesine Giriş. Konya: Çizgi Yayınları.
- Uçan, Hilmi (Ocak 2008). "J. Derrida ve Dil Bağlamında Postmodernizm", Hece Dergisi, 138-139-140, 467-488.
- Waugh, Patricia (1988). Metafiction. New York: Routledge.

Extended Abstract

Reality is facts in the real world but fiction is different in that it creates a reality in a fictional world. Fiction is made up of invented, imaginary, representative facts. Both the whole structure of a fiction and all its parts are fictional. Its artificial characteristic reflects on everywhere in fiction. Because fiction is known beforehand to be fictional, it is at peace with itself and does not feel uncomfortable with this situation. On the contrary, it may use this within fiction on the behalf of itself. Shortly, fiction is a different reality composed of a language.

Fiction is a multi-dimensional structure. It consists of many parts like time, space, character, story and plot. Every element of it carries this fictionality and reflects this to fiction. Time is not as we know. Space is not the same as what we perceive it. Characters are different from who we meet in the real world. It is normal that many unusual things and coincidences happen in an anachronic way in its story. Plot may seem absurd... In fiction, imagination is combined with reality and distorts it. There is a reality in fiction as well but it is exposed to a structural alternation and turns into an illusion.

Fictional reality has another important aspect. It shows us that reality is only understood by fictionalizing it. If it is so, all we know as a reality is, in fact, a fiction because what we call facts is what we fictionalize from the reality. It can be seen that fiction lies beyond its boundaries, so it opens a door to understanding what reality is like and raises doubt on 'reality': real but how real?. Fiction plays an important role in apprehending 'reality'.